

VABILO NA PRVO RAZSTAVO

29. 5 – 30. 6. 2025

Mestna Knjižnica Kranj

z naslovom ; **PORTRETI PAJKOV**

Piratski pjek - furcata

Gozdni škrat – mrežar z kapo, (bituberculata)

Primorski Tresač

Pajki niso zanimivi samo zaradi anatomije, ker imajo kar osem očes in osem nog, niso zanimivi samo po tem, da proizvajajo pajčevino in strup z katerima si podredijo plen. Ampak so zanimivi tudi po tem, da imajo na svojem zadku portret človeškega obraza.

Skuštran Rakar Hirtus

X – mrežar

Piratski pajek – Ero

Piratski pajek - Mimetus

Pajki že od nekdaj niso bili zanimivi samo arahnologom (pajkoslovcem). Zaradi gradnje dovršenih in estetsko lepo oblikovanih mrež jih bolj ali manj občudujemo vsi. Zelo malo pozornosti pa se je posvečalo fenomenu, da imajo pajki na svojem zadku izjemno zanimive portrete človeških obrazov, nad katerimi bi bili očarani tudi najboljši umetniki. Portreti na pajkovih zadkih so izjemni, ker so pri nekaterih poteze obraza tako jasne, da v njih lahko prepoznamo določeno zgodovinsko ali sodobno osebnost pri drugih pa so poteze obraza abstraktni kot bi se likovnik umetniško izražal ali bi hotel preko portreta opazovalcu sporočiti neko misel. Značilno za pajkove portrete je, da njihovi obrisi obrazov niso zamagljeni in bi bili glede njih v dvomih, nasprotno celo presenetljivo je kako zelo so njihovi portreti jasno izraženi ter smiselno barviti in kontrastni tako, da pogosto na njihovih obrazih začutimo neko razpoloženje. Jasnost portreta nas še bolj preseneti ob dejstvu, da je pajek in njegov portret dosti manjši od nohta na našem mezinu. Značilno pri pajkovih portretih je tudi, da si liki niso podobni niti znotraj ene same vrste, ampak imajo portreti določene krajevne značilnosti. Portreti pajkov, ki živijo na primorskem so sicer podobni pajkom ki živijo na dolenskem vendar imajo tudi svoje posebnosti. Torej kot ima okolje vpliv na videz ljudi, podobno vpliva tudi na videz pajkov. Ali ste vedeli, da imajo pajki izmed vseh živali na svetu najpogosteje na sebi izraženo podobo človeškega obraza. Ali je to zgolj naključje? V slov. živi okoli 800 vrst pajkov in kar polovica ima na sebi portret obraza.

iz Dobrove pri Lj.

iz Krčevine pri gradu Vurberg

iz Kamnika

samec
od zadaj

Portreti treh Piratskih pajkov »(*Ero furcata*)« vsi trije samci so ista vrsta, ki pa so živeli na treh različnih krajih. Ravno zato so si podobni samo do neke mere. Torej je pri pajkih zelo podoben kot pri ljudeh, ki smo si v mnogočem podobni in tudi različni. Različnost je vpliv okolja, hranjenja in podedovanih genov. Piratski pajki se ne razlikujejo samo po osnovnem vzorcu ampak imajo tudi različno dolge izrastke na hrbtu, ki so videti kot izbuljena očesa, ob straneh, pa kot da bi imeli ušesa. Zanimivo je da so dolgi izrastki spolna značilnost samo samcev. Kakšna je njihova vloga še ni znano. Pri samicah pa so izrastki komaj opazni, slika →

samica od zadaj

OBLIKE IN ZNAČILNOSTI KANIBALIZMA – zakaj so pajki kanibali in fenomen kanibalizma.

Kanibalizem je prehranjevanje z telesnimi deli, ki so predstavniki svoje lastne vrste. Za Kanibalizem med ljudmi je bolj znana beseda **ljudožerstvo**. Beseda kanibal, pa najverjetneje izvira iz imena karibe oziroma njene izpeljanke kanibe, z njo je namreč Krištof Kolumb poimenoval ljudstvo iz Karibov, ki po njegovem pisanju niso imeli zadržkov pojesti sočloveka. Med živalmi poznamo kar okoli 1.300 vrst, ki so kanibali. Največ je seveda žuželk, vendar so med njimi tudi večje živali kot so; ribe in nekateri sesalci, na primer opice, medvedi, psi...

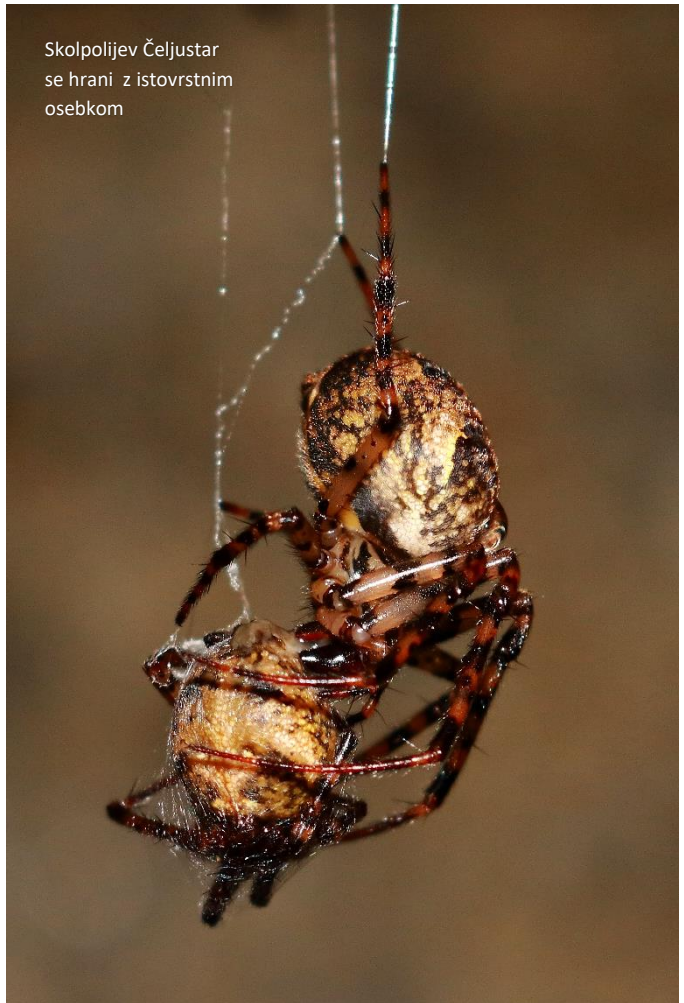
Naj naglasimo, da večina plenilcev kanibalizem ne prakticira načrtno ampak naključno oziroma samo, ko so v nekaterih okoliščinah ali fazi življenja. V tem prispevku se bom osredotočil predvsem na kanibalizem, ki ga izvajajo pajki in ga tudi sam najbolje poznam. Verjetno pa so vzroki za ta pojav tudi pri večini ostalih živali zelo podobne. Naj naglasimo, da pri pajkih obstajajo skoraj vse oblike kanibalizma kar jih poznamo. Torej poznamo več vrst kanibalizma kot vzroke za njih! Katere vrste kanibalizma poznamo;

1. Spolni kanibalizem. Bogomoljka poje samca, kar med tem, ko se pari z njim. Podobno je tudi pri mnogih pajkih, vendar še zdaleč ne pri vseh. Spolni kanibalizem večinoma izvajajo samice nad samcem obstaja nekaj izjem, ko pa samec poje samico! ena izjema in vzrok zato je opisan na strani 198 v knjigi Portreti pajkov. Več o spolnem kanibalizmu je na straneh 109, 28 – 30, 144. Če na kratko pojasnim pomen spolnega kanibalizma;

Glavna naloga samcev je ploditev zatem, ko oplodijo samico pri njej nimajo več kaj iskati. Samci tudi ne morejo skrbeti za zarod, saj se njegovi potomci izvalijo pri nekaterih vrstah šele čez več mesecev, njihova vloga v življenju po paritvi je zaključena in po parjenju kmalu poginejo. Popolnoma drugače pa je z samicami. Njo po parjenju, ki jo tudi lahko izčrpa, čaka še veliko odgovornih opravil za kar potrebuje veliko energije, prvič za tvorbo jajčec, drugič za izleganje jajčec, tretjič za izdelavo jajčnega zapredka in četrtič za njegovo varovanje. Torej, če samec po parjenju kmalu pogine je z vidika pajkov še najbolj smiselno, da ga poje samica, ki je mati njegovih potomcev in nujno potrebuje energijo za svoja pomembna opravila saj, če ga ne bo pojedla samica mati njegovih potomcev ga bo verjetno pojedla katera od drugih živali.

2. Pri nekaterih pajkih in tudi pri žabah je znano, da se **kanibalizem lahko pojavi tudi med osebki, ki so bratje in sestre** oziroma so potomci iste samice. Pri njih se kanibalno vedenje pojavi že samo po nekaj dnevih življenja, torej še predno zapustijo skupno gnezdo. Oziroma takrat, ko nekaj časa večje število osebkov živi v omejenem okolju. Tudi o tej temi je več napisanega v knjigi.

3. Na sliki vidimo samico Skopolijevega Čeljustarja (*Metellina merianae*), ki spada v skupino Čeljustarjev (*Tetragnathidae*), kako se hrani z drugo samico, ki je iste vrste in sta dolgo živeli v istem okolju. Sliko smo naredili v Moravcih v Slovenskih Goricah v vodnem zbiralniku v katerem še vedno živi veliko teh pajkov. Skopolijevega Čeljustarju to okolje zelo ustreza v njem je namreč za njih ravno prava vlažnost in

Skopolijevega Čeljustarja se hrani z istovrstnim osebkom

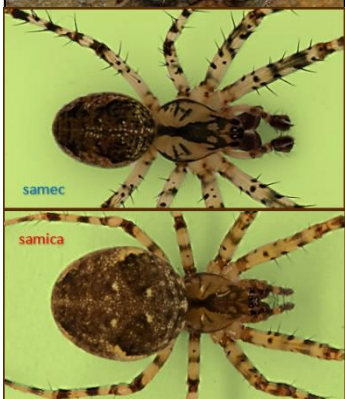
Značilnost matrifagije je v tem, da mladi pajkci pojedjo svojo mamo.

temperatura, v njem imajo tudi mir in praktično nimajo naravnih sovražnikov. Posledično so se v vodnem zbiralniku Skopoljivi Čeljustarji tako namnožili, da je prostor za vse postal premajhen. Do kanibalizma v tem okolju prihaja ravno zaradi tega, ker v njem živi preveliko število teh pajkov, po drugi strani pa je pritek žuželk v dokaj zaprt vodni zbiralnik premajhen in vsem pajkom ne omogoča zadostno količino hrane za življenje in razmnoževanje. Kanibalizem v takih okoliščinah torej pomeni, da pajki lahko kot vrsta v nekem omejenem okolju preživijo in to najspretnješi oziroma najmočnejši osebkovi in opravljajo svoje poslanstvo naprej.

Vemo tudi, da so **pajki po svoji naravi plenilci, vemo tudi, da niso socialne živali** ravno zato nimajo nobenih zavor pojesti drugega pajka, tudi če je ta drugi pajek iste vrste. Verjetno pa se pajki

Jajčni zapredek Skopolijevega Čeljustarja

samec

samica

posebno še, ko so neodrasli tudi ne prepoznajo med seboj in zato je možno, da so pajki kanibali tudi zato. Vodni zbiralnik je umetno ustvarjeno okolje v katerem je prostor omejen z zidovi v naravnem okolju pa pajki nimajo težav z premajhnim prostorom razen, če živijo v kakšnem rovu ali jami zato med njimi do kanibalizma prihaja zelo redko, saj živijo preveč narazen in imajo na voljo dovolj druge kakovostne hrane. Nekoliko več o Skopolijevem Čeljustarju je napisano v nadaljevanju, kot zanimivost le to, da ga leta 1763 prvi na svetu opisal Skopoli, ko je deloval v Sloveniji verjetno ga je našel kar v sami Idriji, kjer je živel in so ti pajki zelo pogosti.

4. Posebna oblika kanibalizma pa je matrifagija (matriphagy). Značilnost matrifagije je v tem, da mladi pajkci pojedjo svojo mamo. Pri raziskovanju samic Črnega temačnika, ki so razširjeni v večjem delu Slovenije smo videli, da se samica takrat, ko je še živa v resnici prostovoljno in zavestno v mreži tako namesti, da jo bodo mladi pajkci, ko bo na robu smrti lahko pojedli. Matrifagija je pri teh živalih smiselna saj, če jo ne bodo pojedli oni jo bo pojedel nekdo drug oziroma bo njeno telo začelo propadati ob prisotnosti novorojencev, kar sigurno nebi bilo zdravo za mladi rod, saj smo opazili da se zelo številni novorojenci, ko pojedjo mamo ne razidejo. Kar pomeni, da če je mladi nebi pojedli bi živeli ob mrtvem in propadajočem telesu mame. Matrifagija pri pajkih tudi ni samomor, ampak je del skrbi oziroma priprava mame za svoje potomce. Njenim potomcem omogoča večjo stopnjo preživetja ter hitro rast. Torej, da bi boljše razumeli matrifagijo moramo upoštevati, da ti novorojeni pajki živijo skupaj nekoliko dlje časa kot

Portret Skopolijevega Čeljustarja

ostali pajki. Kaj so trofična jajca in kaj se dogaja po tem, ko mladi rod poje mamo je tudi izredno zanimivo. Verjetno je tudi to povezano z matrifagijo, o tem smo posneli kratek filmček z naslovom; otroci, ki pojedjo svojo mamo. Več zanimivosti pa je še v knjigi, Portreti pajkov v podnaslovu **Temačniki**.

Matrifagija ni značilnost vseh pajkov, pri nas v Sloveniji je najpogostejša pri tistih pajkih, ki živijo v zemlji ali v režah med skalami, poleg rodu Amaurobius (Temačnikov) smo jo opazili tudi še pri rodu Coelotes, ki spadajo v družino pajkov Lijakarjev.

Horjul

PORTRET SKOPOLIJEVEGA ČELJUSTARJA

Po vsej Evropi je do sedaj odkritih okoli 33 vrst, Čeljustarjev, strokovno Tetragnathidae, ki so razdeljene v 4 skupine (rodove). V Sloveniji je vsaj 14 vrst in 4 rodovi. V svetovnem merilu je to deseta največja skupina pajkov s skoraj 1000 vrstami. Pri pajkih v tej družini je ime »Čeljustarji« telesna oznaka. Plen lovijo s pomočjo dokaj velike okrogle mreže. Mrežne niti spodaj opisanega pajka so srednje gosto napeljene. Kokoni se po rodovih zelo razlikujejo.

mreža Skopolijevega Čeljustarja v vodnem zbiralniku

ROD: METELLINA v Evropi živi okoli 5 vrst, v Slov. so 3. ena vrsta med temi je

39/4a Skopolijev Čeljustar - *Metellina merianae* (Scopoli 1763) velikost samice ♀ **11 mm**, velikost samca ♂ **9 mm**

Horjul leži ob vznožju hriba Koreno in na bregu reke Horjulščice po kateri se kraj imenuje. Iz Horjulske doline lahko nadaljujemo pot proti Vrhniku ali pa se začnemo iz doline vzpenjati v smeri Šentjošta. Na pobočju senčnega dela hriba je nekaj Skopolijevih mrežarjev lovilno napravo nastavilo tik pred vhomod v jamo. V podobnih okoliščinah, smo jih septembra našli nad **Jesenicami**, kjer so imeli lovilne nitke napete med kamni in naplavinami potoka Javornik. V **Idriji** smo nekaj parčkov opazili v kanalu pod zelo mračnim

vodni kanal v Idriji

in vlažnim previsom in tudi na kamniti steni v odprtem rudniškem rovu.

Skopolijev Čeljustar živi na precej temnih, hladnih in vlažnih področjih. Razširjen je po vsej Sloveniji. Včasih jih vidimo na istem področju kot Velike jamske mrežarje, le da ta vrsta živi **pred** vhodi v jame, medtem, ko Veliki jamski Mrežarji živijo v njih. V primerjavi z njim je Skopolijev Čeljustar pogostejši in živi na več različnih mestih kjer ni jam. Hranita se podobno, slednji le z nekoliko manjšimi insekti. Ime čeljustarji so jim dali, ker imajo zelo velike in gibljive čeljusti na katerih imajo strupnike z katerimi obvladajo plen. Njihova posebnost je tudi, da lahko odrasle osebkove najdemo skozi vse leto tudi pozimi, mi smo jih v prej omenjenem vodnem zbiralniku januarja videli celo, ko so se parili. Za boljše razumevanje pajkov Čeljustarjev morate o njih prebrati celotno poglavje.

Gornja Radgona – Domačija Petra Dajnka

Peter Dajnko (1787-1873) se je rodil v preprosti kmečki hiši v Črešnjevcih pri G. Radgoni. Sedaj je v njej etnološki muzej. Kljub skromnim življenjskim okoliščinam je v življenju dosegel mnogo. Peter D. je bil pisatelj in jezikoslovec v zgodovino slovenskega slovstva se je zapisal predvsem po pisavi danjščici, ki jo je leta 1724 predstavil v Učbeniku slovenskega jezika. Med strokovno literaturo izstopa zanimiva knjiga Čelarstvo (v danjščici Čelarstvo), ki je prva knjiga o čelbarstvu napisana v slovenščini.

Družina: Baldahinarji - (Liniphiidae).

Pajki iz te Družine so pri nas najštevilčnejši. V Sloveniji jih živi vsaj 237 vrst. V Evropi 1243 na svetu pa je kar 4350 vrst Baldahinarjev.

43/28 *Abacoproeces saltuum* ♂ 2,1 mm ♀ 2,5

Visokočelni lasavi Baldahinar (L. Koch, 1872)

Visokočelni Lasati baldahinar

glavoprsja zelo visok in prav na njenem vrhu mu rastejo laski. Zato bi ga lahko poimenovali tudi pajek z frizuro. Kot je razvidno je samček relativno majhen in temen, kar je značilnost tudi mnogih ostalih baldahinarjev. Tudi drugi so napisali, da izbirajo suha in vlažna področja, ter da so redki. Pri opisu vrste pa, so še dodali, da ima baldahinar globoko cefalično odprtino.

prikaz cefalične odprtine pri Lasatem balda.

Kaj je Cefalična odprtina?

Cefalična odprtina je posebna odprtina, na glavoprsju samo nekaterih vrste pajkov iz družine Baldahinarjev. Cefalično odprtino imajo samo samci. Mnogo raziskovalcev se je spraševalo zakaj imajo nekateri samci predvsem iz vrst pritlikavih pajkov baldahinarjev tako visoko in nenavadno oblikovano glavoprsje, samice pa te značilnosti nimajo. Spolna značilnost samcev ni samo v tem, da imajo sprednji del glavoprsja povišan, temveč tudi, da imajo na tem delu eno ali dve odprtini (cefalični odprtini), iz katerih prihaja izloček, ki je zelo mamljiv za samice. Odprtini se nahajata ob strani očes, pogosto pa imajo ob njih tudi še ščetine (ang. setae), ki delujejo kot mehanski ali kemični receptorji. Maloštevilne raziskave so pokazale, da so te strukture povezane z žleznim tkivom. Cefalični izločki so sekundarna spolna lastnost samčkov pritlikavih baldahinarjev, ki poveča njihov uspeh pri parjenju, po drugi strani pa pokažejo tudi v kakšni kondiciji je pajek pred tekmeci, med katerimi poteka spolna selekcija. Da je to res je pokazala že prej omenjena raziskava, ki je naredila še korak naprej. Več o tej temi najdete v knjigi Portreti Pajkov. V njej najdete tudi seznam vseh do sedaj odkritih baldahinarjev v Sloveniji.

prikaz cefalične odprtine

"Liniphiidae" ? ni nam znan

Abacoproeces saltuum - Visokočelni lasavi baldahinar

Čele so moje bogastvo ino veselje.

Gornja Radgona je obmejno mesto, ki je stisnjeno pod obronki Radgonskih gor in reko Muro, po reki poteka tudi državna meja z Avstrijo. Telesno zelo zanimivega samčka smo našli ravno ob reki Muri, nahajal se je skoraj na tleh med gosto vegetacijo. Kot je razvidno ima samček sprednji del

rojstna hiša Petra Dajnka

Visokočelni Lasati baldahinar

Naselje Črni kal je zgrajeno pod prepadnimi stenami kraškega roba. Tod je opazen nagel prehod iz celinskega Krasa v milejšo flišno Primorje. Vas ni znana samo po cerkvi z nagnjenim zvonikom ampak tudi po znani najstarejši kmečki hiši v Sloveniji. Benkova hiša ima vklesano letnico 1489. Tukaj delujejo kamnolom pa je pri izkopavanju razkril več fosilnih ostankov rastlin in živali. Najlepši del kraja pa je nad vasjo kjer so na pečini ostanki obrambnega stolpa. Iz njega je enkratni pogled na okoliško hribovje, cestni viadukt in na morje. Ob stolpu in na vrhu alpinistične plezalne stene raste pester mešan gozd.

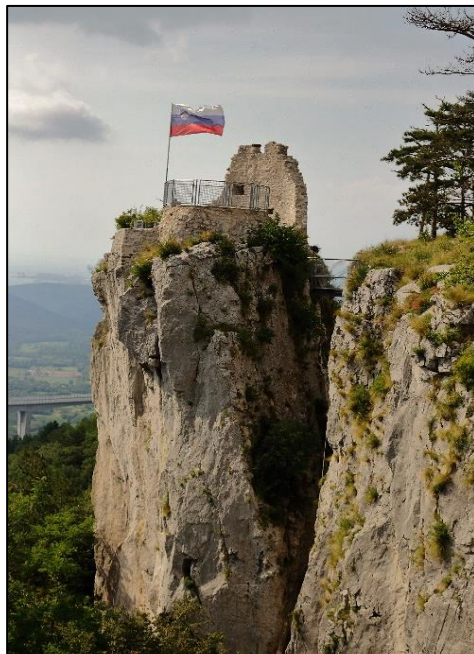
NAJMANJŠI PAJEK V SLOVENIJI JE

ROD: MICRODIPENA

v tem rodu v Evropi živi samo 1vrsta.

17.1 Microdipoena jobi - **Mini pajek** (Kraus, 1967) ♀ 1 mm ♂ 0,8 mm

Mini pajke smo odkrili v vasi Črnotiče pri Črnem Kalu. Konec julija so se nahajali na robu Črnotiškega strelišča, bili so v vlažni kotanji tih nad tlemi med gosto travo. Bili so tik pred odraslostjo. Velikost skoraj odraslih je bila samo 0,8 mm kar pomeni, da je to v Sloveniji najmanjša vrsta pajka. Najverjetneje pa se ne motim, da so ti pajki, ki živijo pri nas tudi eni izmed najmanjših na svetu. Pritlikavo majhni pajki so zelo redko najdeni, seveda tudi na račun njihove majhnosti. Članek iz Poljske leta 2003 govori, da je bilo do takrat v Evropi samo okoli 20 lokacij, kjer so ga našli, med njimi tudi ena v Sloveniji. Na Poljskem so ga našli na področju, kjer so sezonske poplave, na Madžarskem pa med vejicami, ki so bile naplavljene med ločjem. Iz Avstrije poročajo, da so ga odkrili na ravnem prodnatem terenu na katerem so se zaraščale vrbe tam se je osebek nahajal pri tleh med vegetacijo. Na splošno, pajki izbirajo zmerno topla in vlažna mesta zelo blizu ali na samih tleh. Samci in samice se po barvi in

Obrambni stolp je bil zgrajen na visoki skalni pečini. Na pečino pa lahko pridemo samo po mostu. Na sliki je vidna tudi priljubljena plezalna stena.

mini pajek Jobi

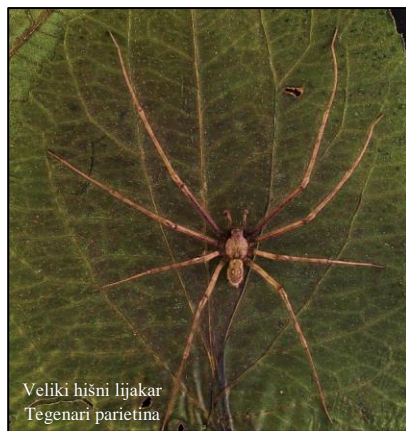
mini pajek Jobi

vzorcih bistveno ne razlikujejo, velika razlika pa je v njunem glavoprsju. Samo odraslim samcem zraste glavoprsje zelo visoko in je samo za njih značilno zaobljeno, na vrhu njega pa imajo 8 oči.

Čeprav so ti pajki izredno majhni (mini), pa se po osnovni anatomiji ne razlikujejo od velikih, imajo vse kar imajo oni samo, da so manjši. Tudi Mini pajek gradi in lovi s pomočjo mreže, samica pa poleti, okoli avgusta na njej naredi in varuje okrogel kokon. Več o njem najdete v knjigi Portreti pajkov.

* Največji pajek v Sloveniji je sicer Osji pajek. Če pa velikost pajka merimo po dolžini nog je največji pajek v Sloveniji »Veliki hišni Lijakar« in kolikor mi je znano je to tudi v Evropi največja vrsta pajkov. Samci z iztegnjenimi nogami merijo več kot 14 cm. Samice živijo kar 8 let. Največji pajek na svetu pa je Goljat - (Theraphosa blondi), ki spada v skupino ptičjih pajkov – oni pa živijo kar okoli 20 let. Kateri so najdlje živeči pajki pa najdete v knjigi.

Veliki hišni Lijakar
Tegenari parietina

Črni Kal

Podpeč na Kraškem robu.

Majhna vasica ima pod kamnitimi stenami Kraškega roba prosojno in zavetrno lego. Iz nje je čudovit razgled na Hrastovlje in Tržaški zaliv. Znana je po kakovostno ohranjeni stavbeni dediščini posebno še po muzejski Prkičevi hiši iz leta 1547. Sredi vaškega trga je neusahljiv osvežujoč izvir vode. Nad vasjo v oči pade 17 m visok obrambni stolp iz 11. stol. Takoj pod njim je v skalnem bregu zanimiva naravna taborska jama.

Kraški rob je podnebna in geološka meja med strmim Krasom in Istro. Pri nas se prične na Socerbu in se vije prek Ospa, Črnega Kala, Podpeči in vse do hrvaške meje nad Sočergo.

DVE NOVI VRSTI KROGLIČARJEV V SLOVENIJI

Krogličarji; Po Evropi je razseljenih okoli 261 vrst, ki so razdeljene v 48 rodov. V Sloveniji je vsaj 63 vrst in 26 rodov. Po svetu je kar 2300 vrst.

Slovensko ime »Krogličarji« smo prevzeli iz nemške besede Kugelspinne. Ime so dobili po tem, ker so na pogled precej okrogli, posebno še njihov zadek. Vendar je kar nekaj takšnih vrst takih, tudi te dve novi vrsti, ki spadajo med tiste, ki nimajo standardne oblike telesa, saj so nekateri precej podolgovati in robati, tako da je njihovo družinsko ime »Krogličarji« res zelo splošno. Vrste se med seboj še razlikujejo po mrežah, načinu lova, in telesnih vzorcih. Najmanjši zrastejo samo 1,4 mm, največji pa vse do 22 mm. Najbolj famozni pajek Krogličar in tudi na splošno v Evropi je **Črna vdova**, ki pa v Sloveniji ne živi, več o njem je napisanega v knjig Portreti pajkov.

Zašiljeni Krogličar, samec

ROD: EURYOPIS V

Evropi je razseljenih 13 vrst, v Slo. so vsaj 4 te so; *Euryopis episinoides*, *E. flavomaculata*, *E. laeta* in *E. quinqueguttata*,

Posebnost nekaterih pajkov v tem rodu je, da se

hranijo pretežno samo z mravljami. Pri tem je treba izpostaviti, da se hranijo samo z nekaterimi. Mnoge so za njih absolutno prevelike, druge pa prenevarne, da bi jih pajki

lahko obvladali. Ali pajki mravlje ulovijo z mrežo ali brez nje nisem našel podatkov, kakorkoli kot je iz fotografij razvidno ima ta skupina pajkov vse noge približno enako dolge, zato se nam ni zdelo nenavadno, ko smo opazili, da ti osmeronožci lahko relativno hitro tečejo, kar nakazuje, da morebiti lahko mravlje obvladajo samo z lastno močjo.

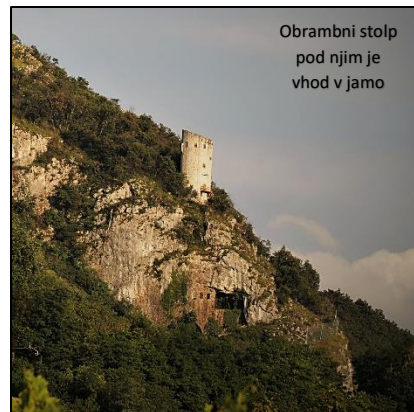
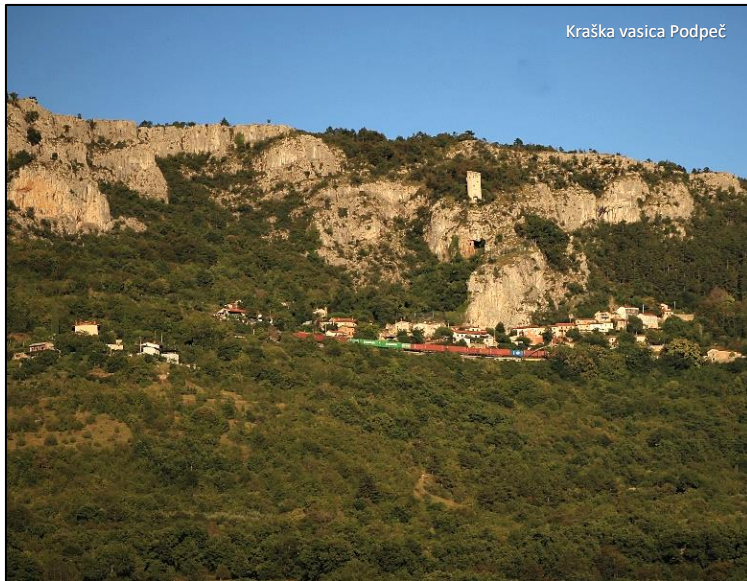
DVE NOVI VRSTI V TEM RODU PRI NAS STA;

35/6a *Euryopis episinoides* – **Zašiljeni Krogličar** ♀ 2,5 – 3,5 mm ♂ 2-2.8 mm

V Kraški vasi Podpeč, smo Črne odrasle samčke našli sredi avgusta na ekstenzivnem travniku na robu vasi, osebkii so se najpogosteje nahajali na brinovih vejicah ali na grmih mladih Rujev. Neodraslo samico pa smo našli sredi julija v Kraju Sočerga, pod znamenitim skalnim previsom »Veke Badin«. Kot je očitno imajo pajki precej zašiljen zadek, na njem pa zelo simetrično rastejo močne dlake.

35/6b *Euryopis quinqueguttata*
♀ 2,5 mm ♂ 2 mm

Sabotin (609m) je razgledni greben nad Novo Gorico in Solkanom, iz njenega vrha se lepo vidi reko Sočo. Vrh Sabotina je iz Slovenske in Italijanske strani prevrtan z ostanki številnih Kavern iz 1. sv. vojne. Sabotin ima tudi status posebne vrednote Natura 2000, glej str. 79
Več odraslih pajkov, ki imajo relativno okroglo in visoko glavoprsje smo v začetku junija našli v okolici ruševin cerkvice sv. Valentina. Največ smo jih opazili med travo, bili so pa tudi nizko na grmih. Najdba te vrste pajka je bila v Sloveniji pričakovana saj je iz poročil razvidno, da živi na ozemlju vseh sosednjih držav. Od tam poročajo, da so te osmeronožce našli na zelo toplih krajih, ter, da si hrano lovijo po tleh med in pod kamni.

Obrambni stolp pod njim je vhod v jama

samica

Zašiljeni Krogličar

Visokočelni pikasti Krogličar

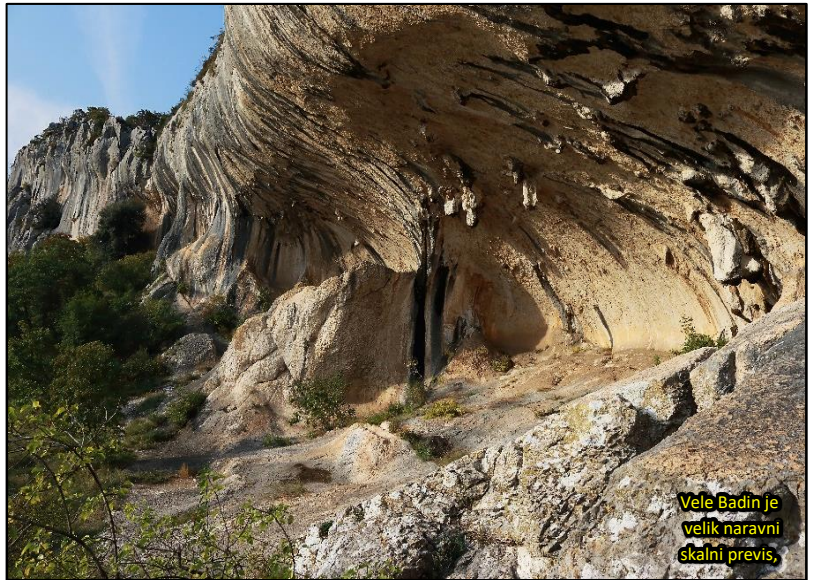
Krogličar Euryopis quinqueguttata

Sočerga je naš obmejni kraj, ki leži na skrajnem južnem robu kraškega roba. Od Sočerge se lahko peš podamo do pokopališča sv. Kvirika in naprej do naravne znamenitosti Vele Badina. Vele Badin je izjemno velik in lep skalni previs. Na tem mestu nas informativne table tudi poučijo, da si je tu zatočišče našlo veliko ptic, mi pa smo na tej soncu izpostavljeni lokaciji našli tudi veliko vrst zanimivih pajkov.

ROD: DIPOENA

v Evropi je razseljenih 17 vrst v Slov. pa vsaj 3 te so; *Dipona braccata*, *D. torva*, *D. erythropus* (?) in *D. melanogaster*. Večina vrst je temnejših in brez posebnih barvnih vzorcev. *D. melanogaster* je pri tem izjema-glej sliko.

35/7 *Dipona braccata* ♀ 2,9 mm ♂ 2 mm
Temni dlakavi Krogljčar Bracata

Vele Badin je velik naravni skalni previs,

Majhni in zelo dlakava bitja so si hrano lovila malo pod skalni previsom. Da jih sploh opazimo moramo oči zelo napeti. Mi smo njihove mreže našli med travo ali nizko na grmih, v podobnih okoliščinah smo jih opazili tudi v vasi Podpeč nad Hrastovljami. Povsod so bili konec avgusta neodrasli. **Drugi** so jih odkrili tudi v okolici Ormoža, napisali so še, da so zelo redki ter, da živijo na zelo vročih lokacijah. Zaradi vročine so podnevi skriti nekje v senci, aktivni pa so ponoči. Sicer pa so v takšnih in podobnih okoljih razširjeni praktično po vsej Evropi. Dlakavi Krogljčarji so drugačni od ostalih po tem, da imajo zadek in glavoprsje višji kot je dolg.

temno dlakavi Krogljčar Bracata

Mravljejadi Krogljčar - Dipona melanogaster

Ptujsko jezero je največje stalno jezero v Sloveniji. Nastalo je z zajezitvijo Drave. Služi kot akumulacija za HE. Formin, ter tudi kot rekreacijska površina za veslanje, jadrnanje, ribičijo in deskanje. Ob obrežju je marina *ranca* ki je edina marina na kopnem v Slo. in hkrati priljubljeno Ptujsko shajališče. Okolica jezera ni ravno naravni rezervat, kljub temu smo v njegovi bližini našli preko 150 različnih pajkov med njimi tudi nekaj zelo redkih, med katerimi sta tudi→

43/55 *Hypomma cornutum* – Dvogrbi baldahinar
♂ 2,1 mm ♀ 2,5 (Blackwall, 1833)

Majhni črni in telesno izredno zanimivi baladahinarji so sredi junija svoje poslanstvo opravljali ob He Formin. Opazili smo jih v mreži, ki so si jo spletli nizko na rastlinju in grmih. Ta rod je poseben ker ima na glavoprsju dve značilni izboklini. Izboklini

pa so pri nekaterih vrstah višji kot pri drugih, še posebej to velja za samce, saj imajo samice izboklini vidno manjši, kar pomeni, da je to spolna značilnost samcev. **Drugi** so povedali, da je Dvogrbec razširjen po vsej Evropi, ter da izbira vlažne prostore, to je ob močvirjih, jezerih, raznih vodotokih itd.

